

TAKE ACTION!

WWW.PROJECTTAKEACTION.ORG

Zwiększanie świadomości i
inspirowanie młodych ludzi
do działania.

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT
GOALS

Co-funded by
the European Union

**Take
Action!**

Take Action!

Streszczenie	4
Część 1	
Wprowadzenie i opis projektu	5
Cel projektu	5
Partnerzy projektu	7
Etapy realizacji	7
Program Erasmus+	8
Edukacja pozaformalna i grywalizacja	10
Cele zrównoważonego rozwoju	12
Historia i rozwój	13
17 celów zrównoważonego rozwoju	14
Znaczenie i wartość pracy z celami zrównoważonego rozwoju w szkołach i pracy z młodzieżą	22
Część 2	
Struktura narzędzia - karty Take Action	23
Jak korzystać z narzędzia	26
Wersja skrócona	27
Wersja długoterminowa	29
Narzędzia/materiały potrzebne do realizacji każdego celu/karty:	29
Sugestie dotyczące działań długoterminowych	30
Ewaluacja gry	32
Ewaluacja końcowa	34
Bibliografia	38

STRESZCZENIE

Rezultatem projektu Take Action jest narzędzie edukacyjne w postaci zestawu “kart działania”, po jednej dla każdego celu zrównoważonego rozwoju, które można wykorzystać w różnych sytuacjach edukacyjnych.

Każda karta zawiera opis jednego z celów zrównoważonego rozwoju, zestaw pytań do dyskusji w grupie oraz konkretne działania - stąd nazwa “Take Action”. Karty mogą być używane zarówno jako jednodniowa gra, jak i część dłuższego projektu. Niniejszy przewodnik zapewni czytelnikowi wiedzę na temat teorii pedagogicznych, na których opiera się to narzędzie, krótki opis celów zrównoważonego rozwoju, przewodnik dotyczący korzystania z narzędzia (jako facylitatora) oraz pomysły na długoterminowe działania i ewaluację uczestników.

Mamy nadzieję, że dzięki temu narzędziu zarówno osoby pracujące z młodzieżą, jak i młodzi ludzie, zdobędą przydatną wiedzę na temat celów zrównoważonego rozwoju oraz znaczenia pracy na rzecz bardziej zrównoważonej przyszłości a także uzyskają konkretne pomysły na podjęcie działań w ich codziennym życiu.

Wszystkie materiały są dostępne do bezpłatnego pobrania i wykorzystania za pośrednictwem strony internetowej projektu.

CZĘŚĆ 1

1.1. Wprowadzenie i opis projektu

TWORZENIE PROJEKTU

Wsparcie Komisji Europejskiej przy tworzeniu niniejszej publikacji nie stanowi poparcia dla treści, które odzwierciedlają jedynie poglądy autorów, a Komisja nie może być pociągana do odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie zawartych w niej informacji.

Take Action to międzynarodowy projekt KA210, znany również jako “partnerstwo na małą skalę”, prowadzony przez trzy organizacje z Norwegii, Polski i Portugalii. Pomysł na projekt powstał wiosną 2021 r. podczas szkolenia (online) “The Pow’d’er of Non-Formal Education”, zorganizowanego przez Holenderską Agencję Narodową. Podczas kursu partnerzy mieli za zadanie opracować pomysł na narzędzie edukacyjne, które byłoby przydatne dla ich własnych potrzeb i grup docelowych, stosując poznane metody edukacji pozaformalnej. Zespół znalazł wspólne zainteresowanie środowi-

skiem i zrównoważonym rozwojem z różnych perspektyw i zdecydował, że Cele Zrównoważonego Rozwoju (SDGs) będą dobrą podstawą roboczą dla narzędzia, ponieważ obejmują one kilka obszarów jednocześnie na poziomie globalnym. Czuliśmy potrzebę opracowania narzędzia, które wspiera osoby pracujące z młodzieżą i edukatorów w realizacji celów zrównoważonego rozwoju, a jednocześnie dostarcza pomysłów na działania, które młodzież może wdrożyć w swoich społecznościach.

CEL PROJEKTU

W czasach kryzysu klimatycznego wierzymy, że naszym wspólnym celem musi być podejmowanie działań i szerzenie wiedzy na temat ochrony środowiska. Nasze organizacje podjęły te kroki w formie, w której czujemy się najbardziej komfortowo i w którą mocno wierzymy - poprzez edukację pozaformalną. Pracując w sieci organizacji pozarządowych, widzimy,

jak wielu młodych ludzi ma potrzebę bycia aktywnymi i szuka możliwości dbania o naszą planetę. Projekt „Take Action” powstał z chęci podniesienia świadomości na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju (odtąd zwanych SDGs) i zainspirowania młodych ludzi do podjęcia działań na rzecz realizacji tych celów w ich lokalnych społecznościach.

Stworzyliśmy narzędzie edukacyjne dla osób pracujących z młodzieżą i wychowawców pracujących z młodymi ludźmi z holistycznym podejściem do rozwoju, które opiera się na metodologii nieformalnej. Chcemy zaprezentować grę karcianą, którą można wydrukować i wykorzystać w dowolnym otoczeniu - na zewnątrz, w pomieszczeniach, jako grę planszową lub poszukiwanie skarbów, lub jako wsparcie dla klasy. Projekt można uznać za testowanie innowacyjnych praktyk w celu przygotowania uczniów i osób pracujących z młodzieżą do stania się prawdziwymi agentami zmian, a działania edukacyjne, które umożliwiają zmiany zacho-

wań, rozwijają kompetencje edukatorów w zakresie zrównoważonego rozwoju i wspierają planowane podejścia organizacji uczestniczących w zakresie zrównoważonego rozwoju środowiska. Celem tego projektu jest również przyczynienie się do realizacji głównych obszarów strategii UE na rzecz młodzieży na lata 2019-2027: angażowanie, łączenie i wzmacnianie pozycji młodych ludzi, co stanowi ramy, dzięki którym można osiągnąć cele UE dotyczące młodzieży i włączyć je do celów zrównoważonego rozwoju.

Wierzymy, że praca z celami zrównoważonego rozwoju to świetny sposób na zilustrowanie wzajemnych powiązań między tematami, od praw człowieka po utratę różnorodności biologicznej, kwestii globalnych i lokalnych. Mamy nadzieję, że dzięki wykorzystaniu tego narzędzia w pracy z młodzieżą i w szkołach, młodzi ludzie mogą zostać zainspirowani do zaangażowania się w realizację celów zrównoważonego rozwoju i pobudzić inicjatywę, aby stać się agentami zmian.

PARTNERZY PROJEKTU

“Narviksenteret” to norweska fundacja non-profit działająca na rzecz promowania budowania pokoju i praw człowieka. Jej celem jest pogłębianie wiedzy społecznej i zrozumienia wojny i pokoju, międzynarodowego prawa humanitarnego i praw człowieka poprzez badania, dokumentację i działania informacyjne oparte na historii II wojny światowej w północnej Norwegii. Ich wizją to „Budowanie pokoju poprzez wiedzę o wojnie”.

Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego (FK) jest polską instytucją pożytku publicznego, której celem statutowym jest stymulowanie i wspieranie działań na rzecz umacniania pokojowej i wzajemnej tolerancji współżycia narodów, grup społecznych i jednostek.

„ACRADE - Salamandra Activa” to portugalskie stowarzyszenie non-profit zajmujące się kulturą, obszarami wiejskimi, środowiskiem i sportem, organizujące działania skoncentrowane na zadaniach wiejskich w celu ochrony i utrzymania gruntów, promowania lokalnego rolnictwa oraz dbania o środowisko naturalne i różnorodność biologiczną. Cele organizacji obejmują ochronę środowiska i regenerację, dobre samopoczucie, edukację i tożsamość kulturową, promowanie pokoju oraz zaangażowanie obywatelskie młodzieży i społeczności poprzez nieformalne metodologie edukacyjne.

ETAPY REALIZACJI

Podczas opracowywania tego projektu praca została podzielona na część teoretyczną, w ramach której przeprowadzono badania nad zastosowaną metodologią pedagogiczną, modelem 3H (Head, Heart, Hand), jako podstawą do stworzenia narzędzia edukacyjnego i przewodnika. Druga część, praktyczna, opierała się na trzech warsztatach, po jednym w każdym kraju partnerskim i konferencji końcowej w Polsce. Na podstawie warsztatów, które odbyły się w różnych środowiskach (na zewnątrz/wewnątrz) z różnymi grupami docelowymi (młodzież/nauczyciele/pracownicy młodzieżowi), zespół zebrał zasoby i informacje zwrotne, które zostały wykorzystane przy tworzeniu narzędzia i przewodnika, wspieranych przez badanie pedagogiczne. Projekt mógł zostać zrealizowany tylko dzięki wsparciu finansowemu programu Erasmus+ i Komisji Europejskiej.

1.2. Program Erasmus+

Erasmus+ to unijny program wspierający edukację, szkolenia, młodzież i sport w Europie. Jego budżet szacuje się na 26,2 mld euro. Jest to prawie dwukrotnie więcej środków niż w poprzednim programie (2014-2020).

Program na lata 2021-2027 kładzie silny nacisk na włączenie społeczne, transformację ekologiczną i cyfrową oraz promowanie uczestnictwa młodych ludzi w życiu demokratycznym. Wspiera priorytety i działania określone w Europejskim Obszarze Edukacji, Planie działania w dziedzinie edukacji cyfrowej i Europejskim programie na rzecz umiejętności.

Program obejmuje również

- wspiera Europejski filar praw socjalnych
- wdraża strategię UE na rzecz młodzieży na lata 2019-2027
- rozwija europejski wymiar sportu

Ogólnym celem programu jest wspieranie, poprzez uczenie się przez całe życie, rozwoju edukacyjnego, zawodowego i osobistego osób zajmujących się kształceniem, szkoleniem, młodzieżą i sportem, w Europie i poza nią, przyczyniając się tym samym do zrównoważonego wzrostu gospodarczego, tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy i spójności społecznej, napędzania innowacji oraz wzmacniania tożsamości europejskiej i aktywności obywatelskiej. W związku z tym program będzie kluczowym instrumentem budowania europejskiego obszaru edukacji, wspierania wdrażania europejskiej współpracy strategicznej w dziedzinie kształcenia i szkolenia, wraz z leżącymi u jej podstaw programami sektorowymi, rozwijania współpracy w zakresie polityki młodzieżowej w ramach unijnej strategii na rzecz młodzieży na lata 2019-2027 oraz rozwijania europejskiego wymiaru sportu.

Program ma następujące cele szczegółowe:

- promowanie mobilności edukacyjnej osób i grup, a także współpracy, jakości, włączenia, sprawiedliwości, doskonałości, kreatywności i innowacyjności na poziomie organizacji i polityk w dziedzinie kształcenia i szkolenia
- promowanie mobilności i aktywnego uczestnictwa młodych ludzi w uczeniu się pozaformalnym i nieformalnym, a także współpracy, jakości, włączenia, kreatywności i innowacyjności na poziomie organizacji i polityk w dziedzinie młodzieży
- promowanie mobilności edukacyjnej personelu sportowego, a także współpracy, jakości, integracji, kreatywności i innowacyjności na poziomie organizacji sportowych i polityki sportowej.

Możliwości:

Erasmus+ oferuje możliwości mobilności i współpracy w szkolnictwie wyższym

- kształcenie i szkolenie zawodowe
- edukacja szkolna (w tym wczesna edukacja i opieka nad dzieckiem)
- edukacja dorosłych
- młodzież i sport

Szczegółowe informacje na temat tych możliwości, w tym kryteria kwalifikowalności, są dostępne na stronie: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/programme-guide/erasmus-programme-guide>

1.3. Edukacja pozaformalna i grywalizacja

Kiedy kreatywność spotyka się z wiedzą i doświadczeniem - wtedy budowana jest jakość edukacji pozaformalnej. Nowe czasy stawiają przed nami nowe wyzwania w procesie edukacji, zarówno formalnej, jak i nieformalnej. Jesteśmy wystawiani na próbę naszej kreatywności, innowacyjności i elastyczności w dostosowywaniu metod do wykorzystywanych narzędzi. Flipcharty zostały zastąpione padlitem, praca w grupach z zadaniami w breakroomach, a przerwa straciła swój walor integracyjny. Pojawiają się jednak nowe metody i techniki, które pokazują nam, jak możemy się dostosować i jak edukacja pozaformalna jest niezbędna również w szkolnej rzeczywistości.

Edukacja formalna jest zinstytucjonalizowana, celowa i podlega planowaniu i ramom narzuconym przez „dostawcę” usług edukacyjnych. Cechą charakterystyczną edukacji pozaformalnej jest to, że jest ona dodatkiem, alternatywą i/lub uzupełnieniem edukacji formalnej w ramach procesu uczenia się przez całe życie. Często zaletą edukacji pozaformalnej jest zagwarantowanie każdemu prawa dostępu do edukacji oraz możliwości zdobywania doświadczenia i nabywania umiejętności. Ten rodzaj edukacji jest przeznaczony dla osób w każdym wieku, ale niekoniecznie musi być zgodny z ciągłą strukturą procesu uczenia się; może być krótkotrwały i / lub mało intensywny i zwykle ma formę krótkich kursów, warsztatów lub seminariów (UNESCO, 2023). Zazwyczaj uczenie się pozaformalne prowadzi do uzyskania kwalifikacji, które nie są uznawane za formalne przez odpowiednie krajowe władze oświatowe. Edukacja pozaformalna może obejmować programy dotyczące umiejętności życiowych, umiejętności zawodowych oraz rozwoju społecznego i kulturowego.

Koncentrując się na temacie młodzieży w procesie edukacyjnym - działania muszą być dynamiczne i budować zaangażowanie uczestników oraz ich współodpowiedzialność za stworzone spotkanie (OECD, 2023). Bazując na praktycznych doświadczeniach warsztatów nieformalnych, największym wyzwaniem jest utrzymanie wysokiego poziomu zaangażowania uczestników oraz stworzenie atmosfery otwartości i chęci dzielenia się przemyśleniami. Formuła nauczania hybrydowego zmusza uczniów do zwiększenia zdolności do autorefleksji i poznania swoich metod uczenia się. Ważne jest, aby nauczyciel lub wychowawca pomógł uczniom poznać metody i techniki wspierające uczenie się także poza szkołą. Ciężar edukacji przenosi się z instytucji do domu i czasu poza systemową edukacją. Dlatego tak potrzebne jest wprowadzenie do nauczania wykorzystania mediów społecznościowych, smartfonów i grywalizacji, a przede wszystkim danie uczniom możliwości i poczucia, że oni również są ważnym elementem nauki i mają wpływ na to, jak przyswajają wiedzę. Wiele celów edukacji formalnej można osiągnąć lepiej i skuteczniej dzięki nietypowym metodom, takim jak tworzenie filmów z montażem, scenariuszem i muzyką, prowadzenie warsztatów przez samych uczniów, praca w terenie, tworzenie kampanii w mediach społecznościowych, czy tworzenie kreatywnych gier typu „treasure hunt” związanych z konkretnym tematem szkolnym. To, co pozwala na edukację pozaformalną, to także popełnianie błędów i nauka radzenia sobie z nimi, co w dorosłym życiu jest umiejętnością, która zawsze będzie niezbędna. Zarządzanie kryzysem i znajdowanie rozwiązań to coś, czego nauczymy się nie tylko z podręcznika i ćwiczeń (Szafarz i in., 2016).

1.4. Cele zrównoważonego rozwoju

Ponieważ narzędzie to opiera się na 17 celach zrównoważonego rozwoju, uważamy, że ważne jest, aby moderator/edukator zapoznał się z SGD przed użyciem tego narzędzia z młodymi ludźmi. Ta sekcja zawiera krótki przegląd celów, zaadaptowany ze strony internetowej ONZ, <https://sdgs.un.org/goals>. Aby uzyskać więcej informacji, zalecamy odwiedzenie tej strony internetowej.

HISTORIA I ROZWÓJ

Cele zrównoważonego rozwoju opierają się na dziesięcioleciach pracy krajów w ramach ONZ. W 1992 r. na Szczyście Ziemi w Rio de Janeiro w Brazylii ponad 178 krajów przyjęło Agendę 21, kompleksowy plan działania na rzecz stworzenia globalnego partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju w celu poprawy warunków życia ludzi i ochrony środowiska. Na tej podstawie państwa członkowskie jednogłośnie przyjęły Deklarację Milenijną na Szczyście Milenijnym we wrześniu tego samego roku. Szczyt ten doprowadził do opracowania ośmiu Milenijnych Celów Rozwoju (MCR) w celu zmniejszenia skrajnego ubóstwa do 2015 roku. W czerwcu 2012 r. państwa członkowskie przyjęły dokument końcowy „The Future We Want”, w którym postanowiły rozpocząć proces opracowywania zestawu celów zrównoważonego rozwoju (lub SDGs), aby oprzeć się na MCR (...). W styczniu 2015 roku Zgromadzenie Ogólne rozpoczęło proces negocjacji w sprawie agendy rozwoju na okres po 2015 roku.

Proces ten zakończył się późniejszym przyjęciem Agendy na rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030, której głównym efektem jest 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju. Agenda na rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030, przyjęta przez wszystkie państwa członkowskie Organizacji Narodów Zjednoczonych w 2015 r., stanowi wspólny plan na rzecz pokoju i dobrobytu dla ludzi i planety - teraz i w przyszłości. Jej sercem jest 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju (SDGs), które stanowią pilne wezwanie do podjęcia działań przez wszystkie kraje - rozwinięte i rozwijające się - w ramach globalnego partnerstwa. Uznają one, że wyeliminowanie ubóstwa i innych niedostatków musi iść w parze ze strategiami, które poprawiają zdrowie i edukację, zmniejszają nierówności i pobudzają wzrost gospodarczy - a wszystko to przy jednoczesnym przeciwdziałaniu zmianom klimatu i pracy na rzecz ochrony naszych oceanów i lasów.

Informacje zawarte w tej sekcji pochodzą ze strony internetowej; <https://sdgs.un.org/goals>.

CELÓW ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

KAŻDY Z 17 CELÓW MA KILKA CELÓW WRAZ ZE WSKAŹNIKAMI, KTÓRE OKREŚLAJĄ NP. GRUPY DOCELOWE LUB WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE I SĄ WYKORZYSTYWANE DO OCENY, CZY CEL ZOSTAŁ OSIĄGNIĘTY.

1 KONIEC Z UBÓSTWEM

Cel 1 -----

WYELIMINOWAĆ UBÓSTWO WE WSZYSTKICH JEGO FORMACH NA CAŁYM ŚWIECIE.

Celem SGD 1 jest wyeliminowanie skrajnego ubóstwa i zmniejszenie o połowę liczby osób żyjących w relatywnym ubóstwie. Realizacja tego celu ma kluczowe znaczenie dla osiągnięcia pozostałych celów. Priorytetowe działania w zakresie eliminacji ubóstwa obejmują: poprawę dostępu do zrównoważonych źródeł utrzymania; możliwości przedsiębiorczości i zasobów produkcyjnych; zapewnienie powszechnego dostępu do podstawowych usług społecznych; stopniowe rozwijanie systemów ochrony socjalnej w celu wspierania tych, którzy nie są w stanie sami się utrzymać; wzmocnienie pozycji osób żyjących w ubóstwie i ich organizacji; zajęcie się nieproporcjonalnym wpływem ubóstwa na kobiety (...)

2 ZERO GŁODU

Cel 2 -----

WYELIMINOWAĆ GŁÓD, OSIĄGNAĆ BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOŚCIOWE I LEPSZE ODŻYWIANIE ORAZ PROMOWAĆ ZRÓWNOWAŻONE ROLNICTWO

Celem jest, aby wszyscy ludzie na świecie mieli dostęp do jakościowej i zrównoważonej żywności przez cały rok i aby nikt nie cierpiał głodu. Priorytetowe działania obejmują: do 2030 roku wyeliminować wszystkie formy niedożywienia, do 2025 roku zrealizować uzgodnione na szczelbu międzynarodowym zadania dotyczące zaburzeń rozwoju fizycznego wśród dzieci poniżej piątego roku życia, zapewnić pożywłą żywność dla dorastających dziewcząt, ciężarnych i karmiących kobiet oraz osób starszych; 100% dostęp do odpowiedniej żywności przez cały rok; zapewnienie, że wszystkie systemy żywnościowe są

3 DOBRE ZDROWIE I JAKOŚĆ ŻYCIA

Cel 3 -----

ZAPEWNIĆ WSZYSTKIM LUDZIOM W KAŻDYM WIEKU ZDROWE ŻYCIE ORAZ PROMOWAĆ DOBROBYT

Cel ten jest złożony i obejmuje cele obejmujące zdrowie reprodukcyjne, matek i dzieci, zapobieganie chorobom zakaźnym (takim jak HIV, gruźlica i malaria), chorobom niezakaźnym, zdrowiu psychicznemu i zagrożeniom środowiskowym (takim jak rak, cukrzyca, choroby związane z paleniem tytoniu i wskaźniki samobójstw), a także poprawę podstawowych usług zdrowotnych. Dobry stan zdrowia jest podstawowym warunkiem, aby ludzie mogli w pełni wykorzystać swój potencjał i przyczynić się do rozwoju społeczeństwa. Na nasze zdrowie wpływa środowisko, gospodarka i warunki społeczne, a cel 3 obejmuje ludzi w każdym wieku i uwzględnia wszystkie wymiary.

4 DOBRA JAKOŚĆ EDUKACJI

Cel 4 -----

ZAPEWNIĆ WSZYSTKIM EDUKACJĘ WYSOKIEJ JAKOŚCI ORAZ PROMOWAĆ UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE

Edukacja jest podstawowym prawem człowieka, a dziś do szkoły chodzi znacznie więcej osób niż jeszcze kilkadziesiąt lat temu. Przed pandemią koronawirusa dziewięćcioro na dziesięćcioro dzieci chodziło do szkoły. Mimo to ponad 750 milionów ludzi na świecie nadal nie potrafi czytać ani pisać, z czego dwie trzecie to kobiety. Integracyjna edukacja dobrej jakości dla wszystkich jest jednym z najważniejszych elementów budowania dobrobytu, zdrowia i równości we wszystkich społeczeństwach. Cel 4 dotyczy nie tylko prawa do chodzenia do szkoły, ale także zapewnienia dobrych nauczycieli i wysokiej jakości nauczania - od szkoły podstawowej po uniwersytet. W ramach wysokiej jakości edukacji rośnie międzynarodowe uznanie dla Edukacji na rzecz

Zrównoważonego Rozwoju (ESD) jako integralnego elementu wysokiej jakości edukacji i kluczowego czynnika umożliwiającego zrównoważony rozwój.

Cel 5 -----

5
RÓWNOŚĆ
PŁCI

OSIĄGNĄĆ RÓWNOŚĆ PŁCI ORAZ WZMOCNIĆ POZYCJĘ Kobiet i dziewcząt

Świat jest o wiele bardziej równościowy niż kilka dekad temu. Odsetek kobiet uczestniczących w polityce i biznesie rośnie, ale na stanowiskach władzy wciąż jest znacznie więcej mężczyzn niż kobiet. Ubóstwo jest często ściśle powiązane z dyskryminującymi przepisami i normami społecznymi, które prowadzą do tego, że kobiety mają gorsze finanse i mniej możliwości decydowania o własnym życiu. Wiele kobiet jest finansowo zależnych od swoich partnerów, co prowadzi do nierównej równowagi sił w domu i społeczeństwie. Równość polega na sprawiedliwym podziale władzy, wpływów i zasobów. Wolne życie bez przemocy i dyskryminacji jest podstawowym prawem człowieka i ma kluczowe znaczenie dla rozwoju ludzi i społeczeństwa. Nierówności płci są nadal głęboko zakorzenione w każdym społeczeństwie. Kobiety cierpią z powodu braku dostępu do godnej pracy i borykają się z segregacją zawodową oraz różnicami w wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn. W wielu sytuacjach odmawia się im dostępu do podstawowej edukacji i opieki zdrowotnej, są ofiarami przemocy i dyskryminacji. Dobrze zaprojektowane parytety płci, brak tolerancji dla przemocy wobec kobiet w polityce oraz wrażliwe na płęć i bezpieczniejsze środowiska polityczne są kluczem do szybkiego i trwałego zapewnienia równej reprezentacji kobiet w procesach decyzyjnych.

Cel 6 -----

6
CZYSTA WODA
I WARUNKI
SANITARNE

ZAPEWNIĆ WSZYSTKIM LUDZIOM DOSTĘP DO WODY I WARUNKÓW SANITARNYCH POPRZEC ZRÓWNOWAŻONĄ GOSPODARKĘ ZASO- BAMI WODNYMI

Dostęp do bezpiecznej wody, urządzeń sanitarnych i higieny jest najbardziej podstawową ludzką potrzebą dla zdrowia i dobrego samopoczucia. Miliardy ludzi nie będą miały dostępu do tych podstawowych usług w 2030 roku, chyba że postęp w tej dziedzinie zwiększy się czterokrotnie. Zapotrzebowanie na wodę rośnie ze względu na szybki wzrost liczby ludności, urbanizację i rosnące zapotrzebowanie na wodę w rolnictwie, przemyśle i energetyce. Dziesięciolecia niewłaściwego użytkowania, złego zarządzania, nadmiernego poboru wód grun-

towych i zanieczyszczenia zasobów słodkiej wody zaostriły stres wodny. Ponadto kraje stoją w obliczu rosnących wyzwań związanych ze zdegradowanymi ekosystemami związanymi z wodą, niedoborem wody spowodowanym zmianami klimatu, niedoinwestowaniem w zakresie wody i urządzeń sanitarnych oraz niewystarczającą współpracą w zakresie wód transgranicznych.

Cel 7 -----

7
CZYSTA I DOSTĘPNA
ENERGIA

ZAPEWNIĆ WSZYSTKIM DOSTĘP DO ŹRÓDEŁ STABILNEJ, ZRÓW- NOWAŻONEJ I NOWOCZESNEJ ENERGII PO PRZYSTĘPNEJ CENIE

Osiągnięcie tego celu otworzy nowy świat możliwości dla miliardów ludzi poprzez nowe możliwości gospodarcze i miejsca pracy, wzmocnienie pozycji kobiet, dzieci i młodzieży, lepszą edukację i zdrowie, bardziej zrównoważone, sprawiedliwe i integracyjne społeczności oraz większą ochronę przed zmianami klimatu i odporność na nie. Pomimo postępów, nadal ponad 700 milionów ludzi na całym świecie żyje w ciemności, a 2,4 miliarda gotuje przy użyciu szkodliwych i zanieczyszczających paliw. Chociaż wykorzystanie energii odnawialnej i efektywność energetyczna uległy poprawie, postęp nie jest wystarczająco szybki, aby osiągnąć Cel Zrównoważonego Rozwoju nr 7 do 2030 roku.

Cel 8 -----

8
WZROST
GOSPODARCY
I GODNA PRACA

PROMOWAĆ STABILNY, ZRÓWNOWAŻONY I INKLUZYWNY WZROST GOSPODARCY, PEŁNE I PRODUKTYWNE ZATRUDNIENIE ORAZ GODNĄ PRACĘ DLA WSZYSTKICH LUDZI

Około połowa światowej populacji zarabia tak mało, że nie jest w stanie przeżyć za swoją pensję. Aby wyeliminować ubóstwo i zwalczyć nierówności na świecie, każdy musi mieć dostęp do miejsc pracy. Aby tak się stało, musimy stworzyć sprawiedliwy wzrost gospodarczy i nowe miejsca pracy. Oznacza to, że musimy włączyć młodych ludzi na rynek pracy, zapewnić przewidywalne i bezpieczne życie zawodowe, ułatwić kobietom podjęcie pracy oraz ograniczyć pracę nieformalną i nierejestrowaną.

Cel 9 -----

9
INNOWACYJNOŚĆ,
PRZEMYSŁ,
INFRASTRUKTURA

BUDOWAĆ STABILNĄ INFRASTRUKTURĘ, PROMOWAĆ ZRÓWNO- WAŻONE UPRZEMYSŁOWIENIE ORAZ WSPIERAĆ INNOWACYJNOŚĆ

Infrastruktura to podstawowa struktura, która musi istnieć, aby społeczeństwo mogło funkcjonować. Aby osiągnąć zrównoważony rozwój, należy inwestować w transport, systemy nawadniania, energię i technologie informatyczne. Paragraf 2 Deklaracji z Limy brzmi następująco: „industrializacja jest motorem

rozwoju. Przemysł zwiększa produktywność, tworzy miejsca pracy i generuje dochód, przyczyniając się w ten sposób do eliminacji ubóstwa i realizacji innych celów rozwojowych, a także zapewniając możliwości włączenia społecznego, w tym równość płci, wzmocnienie pozycji kobiet i dziewcząt oraz tworzenie godnego zatrudnienia dla młodzieży (...).”

Cel 10 -----

ZMNIJSZYĆ NIERÓWNOŚCI W KRAJACH I MIĘDZY KRAJAMI

Aby zmniejszyć nierówności w poszczególnych krajach i między nimi, zasoby danego kraju muszą być sprawiedliwie rozdzielane. Najbiedniejszym i zmarginalizowanym grupom należy zapewnić możliwości, aby mogły stworzyć dla siebie lepsze warunki życia. Ważnymi środkami są równy dostęp do szkół, opieki zdrowotnej i dobrych systemów podatkowych. Przed pandemią kilka miar nierówności zmierzało we właściwym kierunku. Wzrost gospodarczy przyczynił się do wzbogacenia się kilku krajów, ale nie doprowadził automatycznie do zmniejszenia ubóstwa. Pandemia pogłębiła istniejące nierówności między krajami i wewnątrz nich, zwłaszcza wśród najbiedniejszych.

Cel 11 -----

UCZYNIĆ MIASTA I OSIEDLA LUDZKIE BEZPIECZNYMI, STABILNYMI, ZRÓWNOWAŻONYMI ORAZ SPRZYJAJĄCYMI WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU

Miasta są ośrodkami pomysłów, handlu, kultury, nauki, produktywności, rozwoju społecznego, ludzkiego i gospodarczego. Planowanie urbanistyczne, systemy transportowe, woda, urządzenia sanitarne, odpady Zarządzanie, ograniczanie ryzyka klęsk żywiołowych, dostęp do informacji, edukacja i budowanie potencjału to kwestie istotne dla zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich. W 2008 roku, po raz pierwszy w historii, liczba ludności miejskiej na świecie przewyższyła liczbę ludności wiejskiej. Oznacza to, że miasta rosną szybciej niż podaż miejsc pracy i mieszkań. Prowadzi to do rozwoju obszarów slumsów o złych warunkach życia i braku usług. Jednocześnie miasta odpowiadają za 75% wszystkich emisji gazów cieplarnianych, a obszary slumsów uniemożliwiają dobre warunki życia. Aby poprawić jakość życia ponad miliarda mieszkańców slumsów, istnieje pilna potrzeba skupienia się na polityce poprawy zdrowia, przystępnych cenowo mieszkań, podstawowych usług, zrównoważonej mobilności i łączności.

Cel 12 -----

ZAPEWNIĆ WZORCE ZRÓWNOWAŻONEJ KONSUMPCJI I PRODUKCJI

Zrównoważona konsumpcja i produkcja polegają na robieniu więcej przy mniejszej ilości zasobów. Obecnie konsumujemy znacznie więcej niż to, co jest zrównoważone dla naszej planety. Na przykład, jedna trzecia produkowanej żywności marnuje się, nie będąc spożywana. Rządy, organizacje międzynarodowe, sektor biznesowy i inne podmioty niepaństwowe (...) muszą przyczynić się do zmiany nie zrównoważonych wzorców konsumpcji i produkcji. Jednak każdy konsument musi również zmienić swój styl życia, aby zapewnić dobre warunki życia obecnym i przyszłym pokoleniom. Oznacza to ograniczenie zużycia zasobów, niszczenia środowiska i emisji klimatycznych jako społeczeństwo i jako jednostka.

Cel 13 -----

PODJAĆ PILNE DZIAŁANIA W CELU PRZECIWDZIAŁANIA ZMIANOM KLIMATU I ICH SKUTKOM

Zmiana klimatu jest kwestią globalną i nie zna granic państwowych. Ważne jest, aby ograniczyć wzrost średniej temperatury do 1,5°C, jeśli świat chce uniknąć katastrofalnych konsekwencji w przyszłości. Oczekuje się, że ocieplający się system klimatyczny wpłynie na dostępność podstawowych potrzeb, takich jak słodka woda, bezpieczeństwo żywnościowe i energia, podczas gdy wysiłki mające na celu zaradzenie zmianom klimatu, zarówno poprzez adaptację, jak i łagodzenie, będą w podobny sposób informować i kształtować globalny program rozwoju. Powiązania między zmianami klimatu a zrównoważonym rozwojem są silne. Kraje ubogie i rozwijające się, w szczególności kraje najsłabiej rozwinięte, będą jednymi z najbardziej dotkniętych i najmniej zdolnych do radzenia sobie z przewidywanymi wstrząsami dla ich systemów społecznych, gospodarczych i naturalnych. W oparciu o obecne zobowiązania krajowe, globalne emisje mają wzrosnąć o prawie 14 procent w ciągu bieżącej dekady, co może doprowadzić do katastrofy klimatycznej, chyba że rządy, sektor prywatny i społeczeństwo obywatelskie będą współpracować w celu podjęcia natychmiastowych działań.

Cel 14 -----

CHRONIĆ OCEANY, MORZA I ZASOBY MORSKIE ORAZ WYKORZYSTYWAĆ JE W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY

Oceany, morza i obszary przybrzeżne stanowią zintegrowany i istotny element ekosystemu Ziemi i mają kluczowe znaczenie dla zrównoważonego rozwoju. Oceany przyczyniają się do

eliminacji ubóstwa poprzez tworzenie zrównoważonych źródeł utrzymania i godnej pracy. Ponad trzy miliardy ludzi utrzymuje się z zasobów morskich i przybrzeżnych. Oceany są również głównym regulatorem globalnego klimatu, ważnym pochłaniaczem gazów cieplarnianych i dostarczają nam tlenu, którym oddychamy. Wreszcie, oceany stanowią ogromne rezerwuary różnorodności biologicznej. Światowe oceany i morza nadal zmagają się ze zwiększonym zakwaszeniem, eutrofizacją i zanieczyszczeniem tworzywami sztucznymi. Pandemia nie zmniejszyła tego obciążenia, ponieważ szacuje się, że 25 000 ton odpadów z tworzyw sztucznych stale przedostaje się do oceanu światowego ze względu na wzrost ilości plastiku jednorazowego użytku, głównie z odpadów medycznych.

Cel 15 -----

CHRONIĆ, PRZYWRÓCIĆ ORAZ PROMOWAĆ ZRÓWNOWAŻONE UŻYTKOWANIE EKOSYSTEMÓW LĄDOWYCH, ZRÓWNOWAŻONE GOSPODAROWANIE LASAMI, ZWALCZAĆ PUSTYNNIENIE, POWSTRZYMYWAĆ I ODWRACAĆ PROCES DEGRADACJI GLEBY ORAZ POWSTRZYMAĆ UTRATĘ RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

Ludzie nadal niszczą zdrowie ziemskiego ekosystemu lądowego, od którego zależy cała planeta. Lasy pokrywają 30 procent powierzchni Ziemi i zapewniają pożywienie i schronienie dla ponad 80 procent wszystkich zwierząt. Ciągłe globalne wylesianie, degradacja gruntów i ekosystemów oraz utrata różnorodności biologicznej stanowią poważne zagrożenie dla przetrwania ludzi i zrównoważonego rozwoju. Nawet jeśli podejmowane są wysiłki w dziedzinie zrównoważonego zarządzania lasami i zasobami naturalnymi, zobowiązania i instrumenty mające na celu ochronę, odbudowę i zrównoważone użytkowanie lasów i różnorodności biologicznej muszą zostać pilnie wdrożone, aby zapewnić zdrowe i odporne społeczeństwa.

Cel 16 -----

PROMOWAĆ POKOJOWE I INKLUZYWNE SPOŁECZEŃSTWA, ZAPEWNIĆ WSZYSTKIM LUDZIOM DOSTĘP DO WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI ORAZ BUDOWAĆ NA WSZYSTKICH SZCZEBŁACH SKUTECZNE I ODPOWIEDZIALNE INSTYTUCJE, SPRZYJAJĄCE WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU

Zapewnienie międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa zawsze było głównym zadaniem ONZ. Pokój jest warunkiem wstępnym do stworzenia zrównoważonego rozwoju. Jednak apele o globalny pokój stają się coraz głośniejsze, ponieważ świat jest świadkiem największej liczby gwałtownych konfliktów od

1945 r., a do końca 2020 r. około 2 miliardy ludzi będzie żyło w krajach dotkniętych konfliktami. W 2020 roku na całym świecie ofiarami zabójstw padło około 437 000 osób. Kobiety i dziewczęta są nieproporcjonalnie dotknięte śmiertelną przemocą w domu i stanowią około 60 procent wszystkich ofiar zabójstw zabitych przez partnerów intymnych lub innych członków rodziny. Pozytywnym zjawiskiem jest to, że w ciągu ostatnich pięciu lat parlamenty i ich przywódcy stali się młodszy i bardziej zróżnicowani pod względem płci. Reprezentacja młodzieży (w wieku do 45 lat) wyniosła 28,1 procent w 2018 roku, wzrósł do 31,1 procent w 2021 roku, a następnie spadł do 30,2 procent w 2022 roku. Zapewniając wszystkim dzieciom dowód tożsamości prawnej od pierwszego dnia życia, można chronić ich prawa i umożliwić powszechny dostęp do wymiaru sprawiedliwości i usług socjalnych. W oparciu o dane za lata 2012-2021, narodziny około 1 na 4 dzieci w wieku poniżej 5 lat na całym świecie nigdy nie zostały oficjalnie zarejestrowane.

Cel 17 -----

WZMOCNIĆ ŚRODKI WDRAŻANIA I OŻYWIĆ GLOBALNE PARTNERSTWO NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Aby osiągnąć cele zrównoważonego rozwoju, potrzebne są nowe i silne partnerstwa. Władze, przedsiębiorstwa i społeczeństwo obywatelskie muszą współpracować, aby osiągnąć zrównoważony rozwój. Cele zrównoważonego rozwoju muszą funkcjonować jako wspólny, globalny kierunek i priorytetowy wysiłek na następne 15 lat. Doświadczenie zdobyte podczas realizacji Milenijnych Celów Rozwoju pokazuje, że ten rodzaj ukierunkowanych wysiłków działa. Pomimo silnego ożywienia globalnych bezpośrednich inwestycji zagranicznych i przepływów przekazów pieniężnych, wiele krajów rozwijających się ma konkurencyjne priorytety w odniesieniu do ograniczonej przestrzeni fiskalnej i trudniej niż kiedykolwiek ożywienie gospodarcze. Ponieważ globalny system stoi w obliczu wielu kryzysów społecznych, zdrowotnych, środowiskowych oraz związanych z pokojem i bezpieczeństwem, istnieje pilna potrzeba zwiększenia międzynarodowej współpracy skoncentrowanej na znalezieniu trwałych rozwiązań.

Chcesz dowiedzieć się więcej o SDGs?
Odwiedź stronę internetową ONZ,
aby uzyskać więcej informacji:

ZNACZENIE I WARTOŚĆ PRACY Z CELAMI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU W SZKOŁACH I PRACY Z MŁODZIEŻĄ

Zarówno w formalnych systemach szkolnych, jak i w pracy z młodzieżą, jesteśmy odpowiedzialni nie tylko za dzielenie się wiedzą na temat SGD, ale także za dostarczanie młodym ludziom umiejętności i pomysłów na promowanie zrównoważonego rozwoju. Jak stwierdzono w Celu 4.7: „Do 2030 r. zapewnić wszystkim uczącym się zdobycie wiedzy i umiejętności potrzebnych do promowania zrównoważonego rozwoju, w tym, między innymi, poprzez edukację na rzecz zrównoważonego rozwoju i zrównoważonego stylu życia, praw człowieka, równości płci, promowania kultury pokoju i niestosowania przemocy, globalnego obywatelstwa oraz doceniania różnorodności kulturowej i wkładu kultury w zrównoważony rozwój, zrównoważony rozwój”. (ONZ, 2023)

Z pedagogicznego i dydaktycznego punktu widzenia, praca z rzeczywistymi sytuacjami i zagadnieniami jako podstawą sytuacji uczenia się jest nie tylko korzystna w promowaniu zrównoważonego rozwoju, ale według znanego edukatora Wolfganga Klafki, jest również wysoce motywująca dla uczniów (Klafki, 2001). Edukacja (jako edukacja ogólna lub „Bildung”) jest uznawana za demokra-

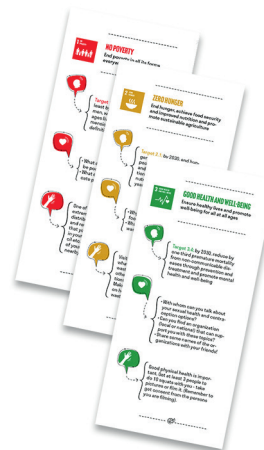
tyczne prawo obywatelskie i warunek samostanowienia; musi to być edukacja dla wszystkich - i mieć wspólny rdzeń. Według Klafki edukacja ogólna musi być rozumiana jako zdobywanie (wiedzy) o wspólnych ludzkich sprawach w historycznej terażniejszości i wyłaniającej się przyszłości (ibid.). To, co wspólne, musi być rozumiane jako coś uniwersalnego, horyzont obejmujący cały świat. Ponadto Klafki zasugerował skupienie się na kluczowych kwestiach epoki - co jest dokładnie tym, do czego odnoszą się cele zrównoważonego rozwoju. W związku z tym praca z SGD i włączenie ich do szkolnego programu nauczania jest bardzo istotne dla ogólnej edukacji młodych ludzi - pamiętając, aby pracować z nimi w sposób, który nie tylko daje uczniom wiedzę, ale także umiejętności i pomysły na rozwiązania.

Ważne jest, abyśmy jako nauczyciele i osoby pracujące z młodzieżą w naszej pracy z młodymi ludźmi skupiali się na indywidualnych i społecznych istotnych i ważnych problemach życiowych, aby edukacja była autentyczna i istotna dla uczniów. Dlatego narzędzie to stara się obejmować pracę z SGD w formie rozwiązywania problemów i edukacji eksploracyjnej.

CZĘŚĆ 2

2.1. Struktura narzędzia - karty Take Action

Głównym celem narzędzia jest zdobycie wiedzy na temat SDGs, możliwość dyskusji i refleksji nad SDGs oraz podjęcie działań, które pomogą osiągnąć cele - a tym samym zapewnić bardziej zrównoważoną przyszłość.

Aby osiągnąć te cele, stworzyliśmy 17 „Kart Akcji”, z których każda reprezentuje jeden z 17 celów. Karty mają ten sam kolor i ikonę, co używane przez ONZ, aby ułatwić ich rozpoznanie. Na każdej karcie wybraliśmy konkretną podsekcję każdego celu jako punkt zaczepienia, ponieważ praca ze wszystkimi aspektami/sekcjami każdego celu w jednym miejscu może stać się zbyt przytłaczająca. Wybór każdego punktu nie powinien być rozumiany jako wyolbrzymianie przez nas znaczenia jednego podrozdziału nad drugim, ale jako wybory pedagogiczne i praktyczne pod względem przydatności dla struktury narzędzia i grupy wiekowej. Karty mogą jednak może być wykorzystane jako punkt wyjścia, aby następnie przejść do szczegółowych informacji na temat podsekcji każdego celu, co zdecydowanie zalecamy. Karty są głównym elementem tego narzędzia i mogą być wykorzystywane na różne sposoby, niektóre z nich zostaną omówione w następnej sekcji. Karty działają jako medium dla młodych ludzi, aby rozpocząć proces uświadamiania i dyskusji oraz zainspirować ich do podjęcia działań.

Karty są podzielone na 3 sekcje: głowa, serce i ręka. Jest to inspirowane holistycznymi teoriami edukacyjnymi (Gazibara, 2013) zachęcającymi uczniów do aktywnego udziału w procesie uczenia się, a także do angażowania się jako aktywni obywatele.

Głowa odnosi się do poznania i zdobywania wiedzy. Tak więc sekcja „głowa” karty zawiera informacje o celu. Ważne jest, aby wziąć pod uwagę, że aby uczniowie zrozumieli treść celu, powinni nie tylko przeczytać sekcję „głowa” indywidualnie - ale także omówić ich indywidualne zrozumienie i interpretację treści. Według Lwa Wygotskiego i Jerome’a Brunera (między innymi), wiedza jest tworzona jako konstrukcja społeczna między jednostkami - poprzez język i dialog (Juul, 2011).

Po przeczytaniu, przedyskutowaniu i być może ustaleniu wzajemnego zrozumienia treści głównej sekcji, uczestnicy muszą przejść do następnej sekcji karty.

Na marginesie należy zauważyć, że: „wiedza teoretyczna nie jest nabywana wyłącznie przez głowę, ale jednocześnie przez serce, ręce i wszystkie zmysły (...). „Czyste” poznawcze uczenie się nie istnieje, ponieważ głowa i ciało pozostają ze sobą połączone” (Gazibara, 2013, s. 75).

Serce odnosi się do afektywnej domeny uczenia się. Ta sekcja jest ważna, ponieważ uczenie się nie jest po prostu procesem umysłowym, ale ma duży wpływ na nasze emocje (Jensen, 2003). Emocje stymulują nasz proces uczenia się, a kiedy doświadczamy silnych uczuć lub wierzymy w coś, nadajemy temu znaczenie. „Ten obszar afektywny jest zwykle rozumiany jako wartości, uczucia i postawy oraz obecność, reaktywność, nadawanie znaczenia i wyrażanie wartości (Jensen, 2003)”, a także nasze bardziej podstawowe emocje, takie jak poczucie dobra i zła, miłość, wiara, zaufanie itp. Angażując się w domenę afektywną, tworzymy ważną interakcję między myślami, uczuciami i działaniami. Według Klafki (2001) kluczową zasadą dydaktyczną jest tematyczne traktowanie doświadczeń społecznych uczniów w sferze szkolnej i poza nią.

Część sercowa karty jest skonfigurowana jako seria pytań dla uczestników, aby wspólnie zastanowić się i przedyskutować. Pytania są sformułowane w taki sposób, aby wywołać emocjonalny związek z tym konkretnym celem, umożliwiając uczestnikom odniesienie własnych doświadczeń, postaw, wartości itp. do celów - i sytuacji życiowej innych.

Ręka jest psychomotorycznym aspektem uczenia się. Przez „rękę” rozumie się praktyczne działania, w których umiejętności manualne i zdolności fizyczne są powiązane z wewnętrzną motywacją i kompasem etycznym w produktywnym działaniu (Gazibara, 2013). „Według C. Hannaforda (2007) ciało jest mediatorem w uczeniu się, ponieważ gromadzi wszystkie zmysły, które informują nas o otaczającym nas świecie” (tamże, s. 76). Ręka obejmuje różne praktyczne obszary (fizycznej manipulacji), takie jak artystyczne, społeczne, domowe i zawodowe.

W tym przypadku sekcja dłoni ma jednak podwójną funkcję. Celem jest nie tylko uwzględnienie psychomotorycznych aspektów uczenia się, ale także, jak sugeruje nazwa narzędzia, podjęcie działania. Sekcja „Ręka” na kartach zachęca uczestników do wprowadzania rzeczywistych zmian w życiu codziennym zgodnie z konkretnym celem karty. W ten sposób młodzi ludzie będą wykorzystywać wiedzę zdobytą w sekcji głowy, połączoną z dyskusją z sekcji serca, w działaniach praktycznych. Działanie to będzie motywowane zarówno ich emocjonalnym przywiązaniem, jak i faktem, że pracują nad rzeczywistym problemem/sytuacją (Klafki, 2001).

Jednak działania w sekcji „Ręka” na kartach to głównie działania krótkoterminowe/mniejsze. Aby młodzi ludzie naprawdę poczuli, że dokonują zmian, sugerujemy połączenie gry z działaniami długoterminowymi - pomysły i sugestie dotyczące tych działań znajdują się w kolejnych rozdziałach.

2.2. Jak korzystać z narzędzia

PRZYGOTOWANIE DO KORZYSTANIA Z NARZĘDZIA:

Przygotuj zaplecze, materiały i przestrzeń przed przybyciem uczestników. Każdy gracz/zespół musi być wyposażony w notatnik, długopis i urządzenie do nagrywania/filmowania (takie jak smartfon). Ważne jest, aby przed rozpoczęciem ćwiczenia przygotować wszystkie niezbędne materiały (bardziej szczegółowo opisane poniżej) do wykonania zadań opisanych na kartach.

Narzędzie to może być wykorzystane jako ćwiczenie wewnątrz lub na zewnątrz. Można je dostosować do krótkiej wersji w przypadku ograniczonego czasu lub dłuższej wersji, w której można bardziej szczegółowo pracować nad Celami Zrównoważonego Rozwoju.

CEL:

Głównym celem tego narzędzia jest zdobycie przez uczestników wiedzy na temat celów zrównoważonego rozwoju i rozpoczęcie wdrażania zmian na rzecz bardziej zrównoważonej przyszłości. Nie jest to zatem narzędzie rywalizacji, ale narzędzie, dzięki któremu możemy osiągnąć wspólny cel.

KARTY:

Jak opisano w poprzedniej sekcji, karty są podzielone na 3 kategorie. W górnej części karty znajduje się konkretny cel, który ta karta reprezentuje.

GŁOWA:

W sekcji „head” znajdują się informacje na temat podkategorii, na której skupiają się pozostałe zadania. Uczestnicy muszą poświęcić czas w swoich grupach by poprawnie przeczytać „sekcję główną” i dojść do wspólnego zrozumienia celu.

SERCE:

W tej części uczestnicy otrzymują serię pytań, które muszą omówić.

RĘKA:

Jest to konkretne zadanie, mające na celu poprawę zrównoważonego rozwoju.

Wersja skrócona

WEWNĄTRZ (W SALI, SZKOLE ITP):

Korzystanie z tego narzędzia w krótkim czasie, np. podczas dwóch lekcji, może odbywać się w salach lekcyjnych lub jako ćwiczenie szkoleniowe w grupach młodzieżowych w odpowiednim pomieszczeniu ze stołami i miejscami siedzącymi dla wszystkich uczestników. Ważne jest, aby uczestnicy mogli wyjść do na dwór i do społeczności lokalnej w celu wykonania działań opisanych na kartach.

Krok 1:

Podziel klasę/grupę na mniejsze grupy graczy/drużyny (od 3 do 4 osób) i rozdziel między nie karty tak, aby każdy otrzymał taką samą liczbę kart. Można to zrobić losowo, gdzie każdy zespół/gracz losuje karty lub, jeśli wolisz, gracze/drużyny mogą zdecydować, które karty, SDG, wolą poznać. Każda grupa powinna wyznaczyć osobę odpowiedzialną za sporządzanie notatek z dyskusji grupowych.

Krok 2:

Ustalenie czasu, w zależności od liczby kart rozdanych na grupę. Czas potrzebny na omówienie i wykonanie bardziej skomplikowanych działań na kartach wynosi od 10 do 15 minut.

Krok 3:

Kiedy wszystkie grupy/gracze zakończą działania lub skończy się czas, mogą się spotkać, aby podzielić się celami zrównoważonego rozwoju, nad którymi pracowali, i podsumować, jaki bezpośredni lub pośredni wpływ wywarło to doświadczenie - albo na forum, albo w mniejszych grupach dyskusyjnych.

NA ZEWNĄTRZ:

Narzędzie to może być również używane jako aktywność na świeżym powietrzu (w szkole, na wymianie młodzieżowej, w lokalnym sąsiedztwie itp.), dla małych lub dużych grup, jako poszukiwanie skarbów lub jako gra na orientację. Wymaga to wcześniejszego przygotowania przed rozpoczęciem gry.

Krok 1: Najpierw musisz zdefiniować obszar gry, tworząc mapę z 17 zaznaczonymi punktami, które zostaną przekazane każdej drużynie. Następnie należy umieścić karty w oznaczonych punktach (np. pudełkach lub kopertach), aby uczestnicy mogli je znaleźć. Aby zmaksymalizować wartość edukacyjną wersji plenerowej, należy umieścić karty w miejscach, które odnoszą się do celów, np. umieść nr 2 w pobliżu supermarketu lub nr 14 w pobliżu naturalnego źródła wody.

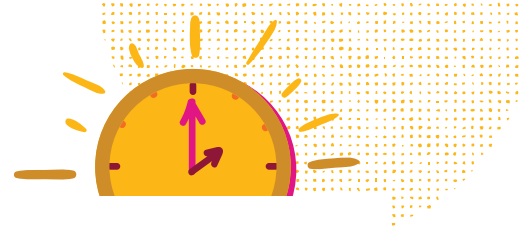
Krok 2: Po przygotowaniu przestrzeni i mapy z zaznaczonymi celami zrównoważonego rozwoju nadszedł czas na grę. Możecie grać indywidualnie lub w drużynach, w zależności od liczby graczy. Jako przykład weźmiemy grupę 24 graczy, którą podzielimy na 6 drużyn. Każdej drużynie należy nadać nazwę i mapę. W takim przypadku graczom w każdej drużynie można przypisać rolę, taką jak lider, notariusz, menedżer czasu i nawigator mapy. Gracze mogą zmieniać swoje role w zależności od zadań, jeśli chcą. Każda drużyna może wystartować w tym samym czasie z tego samego punktu, zgodnie z kolejnością punktów zaznaczonych na mapie według własnego uznania, lub mogą wystartować z różnych punktów (co zalecamy, aby uniknąć tłoku na stanowiskach). Celem zespołów jest znalezienie pudełek i wykonanie zadań/czynności opisanych na kartach.

Krok 3: Ustaw czas gry. Możesz dać graczom/drużynom tyle czasu, ile potrzebują, aby ukończyć wszystkie karty akcji, lub możesz ustawić czas, zalecamy minimum dwie godziny (2h), aby poprawnie ukończyć 17 kart akcji!

Krok 4: Kiedy wszystkie grupy/uczestnicy zakończą działania lub skończy się czas, mogą zebrać się razem, aby podzielić się celami zrównoważonego rozwoju, nad którymi pracowali, i podsumować, jaki bezpośredni lub pośredni wpływ wywarło to doświadczenie - albo na forum, albo w mniejszych grupach dyskusyjnych.

Wersja długoterminowa

Jeśli chcesz pracować z tym narzędziem przez dłuższy czas, możesz wybrać, aby grupy uczestników skupiły się tylko na jednej karcie. Po wykonaniu zadań na karcie grupa może następnie wybrać jeden z celów zrównoważonego rozwoju (lub ten sam, z którym już pracowali), określić cele, na których chcą się skupić, i stworzyć nowe działania, które chcą przeprowadzić z grupą lub w swojej lokalnej społeczności. W tym celu dostępna jest pusta karta „Działaj”, na której możesz zdefiniować cel zrównoważonego rozwoju, nad którym chcesz pracować, i samodzielnie utworzyć każde z działań Głowy, Serca i Ręki. W następnych sekcjach przedstawimy sugestie dotyczące długoterminowych działań, z którymi można pracować w klasie/grupie młodzieżowej.

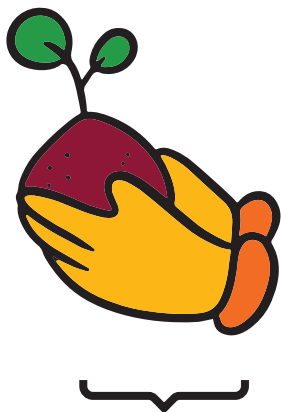
Narzędzia/materiały potrzebne do realizacji każdego celu/karty: Aby ułatwić ćwiczenie, każdemu graczowi/grupie należy zapewnić notatnik i długopis oraz urządzenie do nagrywania/filmowania (takie jak smartfon).

Niektóre z kart będą wymagały niewielkiej liczby materiałów (markerów, dużych kawałków papieru, liny, rękawiczek, toreb) w celu wykonania czynności.

Materiały te należy zebrać i przygotować przed użyciem kart. W przypadku korzystania z tego narzędzia jako „poszukiwania skarbów” materiały należy umieścić razem z kartami.

- Cel 4: Dostęp do internetu
- Cel 6: Papier i markery
- Cel 8: Papier i markery
- Cel 10: Markery i duża kartka papieru.
- Cel 12: Papier i markery
- Cel 13: Papier i markery
- Cel 14: Rękawiczki i worek na śmieci
- Cel 15: Dostęp do zasobów naturalnych (np. patyki, słoma, kamienie) i kawałek liny.
- Cel 16: Markery i duża kartka papieru.

2.3 Sugestie dotyczące działań długoterminowych

Karty działań zawierają jedynie sugestie dotyczące działań krótkoterminowych, które można łatwo wdrożyć w krótkim czasie. Jeśli jednak mamy osiągnąć 17 celów zrównoważonego rozwoju i stworzyć bardziej zrównoważoną przyszłość, potrzebne są również działania długoterminowe. Narzędzie to stanowi jedynie punkt wyjścia do generowania pomysłów, wiedzy i być może zmiany podejścia do celów zrównoważonego rozwoju. Dlatego sugerujemy połączenie tego narzędzia z sesjami, podczas których uczestnicy analizują, jakie długoterminowe działania są potrzebne w ich społeczności - i co jest dla nich możliwe do osiągnięcia.

Z naszego doświadczenia wynika, że młodzi ludzie po zapoznaniu się z kartami mają wiele własnych pomysłów na to, jak dokonać zmian w swoim społeczeństwie. Potrzebują tylko pomocy facylitatora, aby je zrealizować. Niemniej jednak, jeśli potrzeba więcej inspiracji, przedstawimy tutaj kilka pomysłów na łatwe, długoterminowe działania, które mogą być łatwo wdrożone i przeprowadzone przez młodych ludzi.

- Zostań wolontariuszem w lokalnej jadłodajni lub organizacji dzielącej się żywnością.
- Zorganizuj zbiórkę pieniędzy, aby przekazać je na rzecz organizacji pozarządowej/non-profit lub zorganizuj lokalny wieczór z bezpłatną kolacją za zebrane pieniądze.
- Zbieraj rzeczy, które są nadal funkcjonalne, ale nie są już używane, i przekazuj je do lokalnego społecznego sklepu z rzeczami używanymi.
- Przygotuj pożywne tygodniowe plany posiłków, którymi podzielisz się z lokalną społecznością.
- Wolontariusze jako „strażnicy”/pomocnicy ruchu drogowego, aby upewnić się, że mniejsze dzieci bezpiecznie dotrą do i ze szkoły, pomagając im bezpiecznie przejść przez ruchliwe drogi.
- Zorganizowanie dnia „zbierania śmieci” dla całej szkoły i uczynienie go comiesięcznym wydarzeniem.
- Zorganizowanie spotkania z zarządem szkoły w celu omówienia ulepszeń w szkolnej polityce zrównoważonego rozwoju (jeśli taka istnieje, a jeśli nie - pomoc w jej opracowaniu).
- Zebranie funduszy na sadzenie drzew (lub innych endemicznych roślin) w okolicy i zorganizowanie dnia sadzenia.
- Spędzenie tygodnia/miesiąca/roku korzystając z jak najbardziej zrównoważonego transportu (chodzenie pieszo, jazda rowerem, autobusem lub wspólne przejazdy samochodem, jeśli żadna z powyższych opcji nie jest możliwa).
- Podjęcie wegańskiego lub wegetariańskiego wyzwania tygodniowego lub miesięcznego (i policzenie redukcji śladu węglowego i zużycia wody).
- Oczyszczyć brzeg rzeki w waszej okolicy
- Znajdź organizację lub szkołę specjalną, która opiekuje się osobami niepełnosprawnymi umysłowo i wykonuj z nimi cotygodniowe zajęcia.
- Utwórz grupę dyskusyjną i spotykaj się co tydzień, aby pracować nad kwestiami równości płci w swojej społeczności.
- Organizuj cotygodniowe spotkania, podczas których osoby zmagające się z samotnością będą mogły poznać nowych przyjaciół.

Ewaluacja gry

Ewaluacja podczas korzystania z metod edukacji pozaformalnej jest równie ważna, jak samo działanie. Tutaj skupiamy się na procesie, a nie na efekcie, chcemy zmieniać postawy, wpływać na wartości i konfrontować wzorce. Jak możemy sprawdzić, czy nasze działania przynoszą pożądany efekt, skoro nie mamy ocen ani wskaźników? Tutaj z pomocą przychodzi ewaluacja.

Możemy wyróżnić trzy rodzaje ewaluacji:

Ewaluacja ex-ante - wstępna ewaluacja mająca na celu oszacowanie, czy i w jakim stopniu planowane działania są skuteczne i spełniają założone cele. Warto ją przeprowadzić na przykład podczas opracowywania celów projektu lub planowania konkretnych działań (Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, 2023).

Ewaluacja bieżąca - ewaluacja prowadzona w trakcie trwania projektu pozwala ocenić, czy dotychczasowe działania zostały zrealizowane zgodnie z założeniami i czy przyniosły oczekiwane rezultaty. Wyniki ewaluacji bieżącej często pozwalają uniknąć problemów w przyszłości poprzez wprowadzenie odpowiednich korekt już na etapie przygotowywania założeń, harmonogramu czy planowania kwestii organizacyjnych (tamże).

Ewaluacja końcowa (ex-post) projektu, po jego zakończeniu, pozwala nie tylko określić jakość realizacji projektu i jego zgodność z założeniami wniosku, ale przede wszystkim dokonać merytorycznej oceny wypracowanych efektów, a także zbadać poziom i zakres oddziaływania projektu (tamże).

Teraz skupimy się na ostatnim typie ewaluacji. Naszym głównym celem jest sprawdzenie, czy osiągnęliśmy nasze cele i zapoznanie się z odczuciami naszych uczestników. Zwróć uwagę, że Twoim celem jako facylitatora, edukatora lub nauczyciela jest wspieranie ewaluacji i przyjrzenie się jej z bliska, robienie notatek i obserwowanie wpływu - a nie ocenianie.

W następnej sekcji przedstawiamy kilka bardzo prostych metod ewaluacji, które można wykorzystać do oceny wyników i wpływu na uczestników po pracy z kartami akcji.

Ewaluacja końcowa

Ewaluacja oparta na metodzie “ręki”

Poleć uczniom narysować kontur dłoni na arkuszu papieru i niech wypełnią go zgodnie z poniższym opisem lub narysuj jedną dużą dłoń na dużym arkuszu i pozwól wszystkim uczniom wypełnić ją.

Wyjaśnienie znaczenia pięciu palców:

Kciuk:

Co mi się najbardziej podobało...

Palec wskazujący:

To jest to, na co chcę zwrócić uwagę ...

Palec środkowy:

Nie podobało mi się to ...

Palec serdeczny:

o była moja biźuteria / to jest to, co zabieram ze sobą...

Mały palec:

Tego brakowało w aktywności ...

Poproś uczestników, aby przeczytali swoje przemyślenia na głos. Jeśli zrobisz jedną dużą wspólną rękę - możesz być osobą, która czyta na głos.

Pomocne pytania:

Czy spostrzeżenia innych osób uświadomiły ci, że czujesz to samo w odniesieniu do tych działań?

Czy jest jakiś konkretny temat, który chciałbyś omówić?

Światła drogowe

Rozdaj uczniom zielone, żółte i czerwone kartki lub markery. Zadań następujące pytania i pozwól uczniom pokazać, w jakim stopniu się z nimi zgadzają, podnosząc kolor odpowiadający ich odczuciom:

Zielony: *w pełni*

Żółty: *częściowo*

Czerwony: *wcale*

Przeczytaj pytania na głos i obserwuj reakcję grupy:

- Podobało mi się to ćwiczenie
- Zrozumiałem znaczenie tego działania
- Zmusiło mnie to do zastanowienia się nad zrównoważonym rozwojem
- Rozumiem, o co chodzi w tych 17 celach
- Czuję, że wiem więcej niż przed grą,
- Nauczyłem się współpracować w zespole.
- Wykorzystam co najmniej jedną rzecz z gry w moim codziennym życiu.
- Lepiej rozumiem, dlaczego dany temat jest ważny.
- To zmieniło moje nastawienie / zmusiło mnie do zastanowienia się nad moim postrzeganiem bycia zrównoważonym
- Wezmę udział w tej grze ponownie.

Podczas tych pytań możesz zapytać uczestników, czy niektórzy z nich chcą rozwinąć swój wybór koloru.

Walizka, pralka, kosz na śmieci

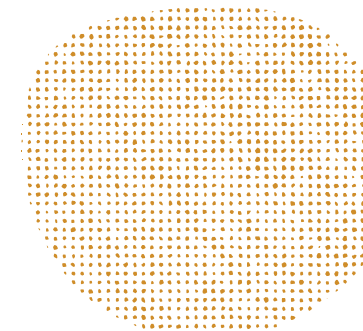
Na kartce papieru napisz lub narysuj te trzy rzeczy:

1. Walizka
2. Pralka
3. Kosz na śmieci

Daj każdemu uczestnikowi 3 karteczki samoprzylepne. Poproś ich, aby zastanowili się nad całą aktywnością i zapisali na kartkach to, co wg nich było:

Najważniejsze i coś, co zapamiętają - włożyć do walizki
Coś, co było w porządku, ale wymaga poprawy - włożyć do pralki
Coś, co im się nie podobało - wrzucić do kosza na śmieci

Możesz wykorzystać komentarze/refleksje jako podstawę do wspólnej dyskusji na temat aktywności/SGD/procesu uczenia się.

PYTANIA POMOCNICZE DO ZADANIA PO GRZE

Jak zadawać pytania:

1. Upewnij się, że nie osądzasz uczestników. Chcesz stworzyć moment, w którym nastąpi refleksja i zmiana zachowań lub perspektyw. Wymaga to czasu i dużego wysiłku. Twoim zadaniem jako nauczyciela/facylitatora/mentora jest wspieranie tego procesu.
2. Zadawaj pytania otwarte i upewnij się, że uczestnicy mają czas na udzielenie odpowiedzi. Brak odpowiedzi jest również sygnałem, że być może powinniśmy skupić się na innym temacie lub innym pytaniu.
3. Niech to będzie proste. Być może odpowiedzi na niektóre pytania będą wymagały więcej informacji.
4. Traktuj siebie nawzajem jak partnerów do dyskusji. Każdy prowadził inne życie i miał inne doświadczenia. Ważne jest, aby stworzyć pełną zaufania i szacunku przestrzeń do dyskusji i nauki.

Pomysły na pytania:

- Co wydarzyło się podczas tej aktywności co ty zrobiłeś i co zrobili członkowie twojego zespołu co zapamiętasz na dłużej?
- Jak się czułeś podczas wykonywania zadań?
- Czy potrafisz wymienić jedną lub dwie emocje, które odczuwasz, gdy myślisz o przyszłości?
- Które zadanie najbardziej zapadło ci w pamięć?
- Jaka atmosfera panowała podczas całego wydarzenia?
- Co pomogłoby ci bardziej się zaangażować?
- Czego jesteś bardziej świadomy po tym ćwiczeniu?
- Co chciałbym zmienić w swoim codziennym życiu, aby było bardziej zrównoważone?
- Jakie masz teraz nowe pomysły?
- Co inspirowało Cię do działania i bycia bardziej aktywnym?

Uwaga dla moderatora: Prosimy o otwartość i troskę, by uczestnicy czuli się wysłuchani i wspierani w dyskusji.

POWODZENIA!

Bibliografia

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji. (2023, January).

Ewaluacja projektu. Retrieved from Erasmus+:

<https://erasmusplus.org.pl/upowszechnianie/ewaluacja>

Gazibara, S. (2013).

“Head, Heart and Hands Learning” - A challenge for contemporary education. *Journal of Education Culture and Society*, 71-82.

Jensen, E. P. (2003).

Super Teaching: Over 1000 Practical Strategies. Corwin Press.

Juul, H. (2011). Pædagogisk teori - et overblik. In H. J. Kristensen, & P. F. Laursen, *Gyldendals Pædagogik Håndbog - otte tilgange til pædagogik* (pp. 586-610). København: Gyldendal A/S.

Klafki, W. (2001). *Dannelsesteori og didaktik : nye studier*. Klim.

OECD. (2023, February). Recognition of Non-formal and Informal Learning. Retrieved from OECD - Better Policies for Better Lives: <https://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/recognitionofnon-formalandinformallearning-home.htm>

Szafarz et al., A. (2016, June). Open Doors for Non-Formal. Retrieved from <http://gimn3mz.nazwa.pl/erasmus/informalexpl.pdf>

Tirri, K. (2011). Holistic school pedagogy and values: Finnish teachers' and students' perspectives. *International Journal of Educational Research*, 159-165.

UN. (2023, February). The 17 Goals. Retrieved from sdgs.un.org/goals

UNESCO. (2023). Non-formal education. Retrieved from uis.unesco.org/en/glossary-term/non-formal-education

ZWIĘKSZANIE ŚWIADOMOŚCI I INSPIROWANIE MŁODYCH LUDZI.

Take Action to narzędzie edukacyjne dla osób pracujących z młodzieżą i nauczycieli pracujących z młodymi ludźmi z holistycznym podejściem do rozwoju, które opiera się na metodach edukacji nieformalnej, a jednocześnie dostarcza pomysłów na działania, które młodzież może wdrożyć w swoich społecznościach.

Ta książka została opublikowana przez:

Narviksenteret

www.narviksenteret.no

“Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego

www.krzyzowa.org.pl/en/

ACRADE - Salamandra Activa

www.facebook.com/SalamandraActiva

2023